

Dobrzyński Ignacy Feliks (1807-1867)

Kompozytor, dyrygent i pianista epoki Chopina — w odróżnieniu od Chopina, który komponował prawie wyłącznie muzykę fortepianową — autor symfonii i oper

Ignacy Feliks Dobrzyński urodził się w domu pełnym muzyki, w majątku Romanów na Wołyniu (obecnie *Romaniw* na Ukrainie, w latach 1933-2003 miejscowość nosiła nazwę *Dzerżynsk*). Jego dziadek ze strony matki, Eudoksji z Karelinów, był dyrygentem na dworze carskim w Petersburgu.

Początkowo uczył go ojciec, Ignacy (1779-1841), wykształcony w Wiedniu dyrygent i kompozytor m.in. oper, kantat i polonezów. Młody Ignacy zaczął komponować w okresie nauki w Gimnazjum Podolskim w Winnicy (lata 1817-21), a po przenosinach rodziny do Warszawy, gdzie mieszkał przez całe swoje późniejsze życie, jego nauczycielem został [Józef Elsner](#), kompozytor znany powszechnie jako nauczyciel [Chopina](#), i który talent Dobrzyńskiego określił słowami *zdolność niepospolita*.

W Warszawie Dobrzyński działał jako kompozytor i dyrygent, organizator życia muzycznego i nauczyciel gry na [fortepianie](#) (był autorem *Szkoły na fortepian*, wydanej w roku 1845). W latach czterdziestych odbył szereg zagranicznych podróży artystycznych. Na tle polskich kompozytorów tego okresu Dobrzyński wyróżniał się doskonałym opanowaniem techniki orkiestrowej, jednak nie miał możliwości wykonywania swoich [symfonii](#) i większych dzieł scenicznych, jak [oper](#), ze względu na trudną sytuację polityczną i ekonomiczną w Polsce pod zaborami, w czasie pomiędzy powstaniem listopadowym a styczniowym.

Dobrzyński napisał dwie symfonie, z których druga, w tonacji c-moll, z podtytułem *Charakterystyczna w duchu muzyki polskiej* op. 15 (1831 r.) zajęła drugie miejsce na konkursie w Wiedniu w 1835 roku i była wykonywana pod dyrykcją wielkiego [Feliksa Mendelssohna-Bartholdy'ego](#) w Lipsku, a także w innych miastach — Warszawie i Wiedniu.

Poza symfoniami do jego utworów orkiestrowych należą *Ouverture de concert à grande orchestre* ([Uwertura](#) koncertowa na wielką orkiestrę) op. 1 (1824 r.), *Dwa polonezy koncertujące na wielką orkiestrę* (*Deux polonaises concertantes à grand orchestre*) op. 31 (ok. 1839 r.), a także liczne utwory na instrumenty solowe z orkiestrą: [koncerty](#), [fantazje](#), [wariacje](#), m.in. [fortepianowe](#): *Concerto pour le Piano* op. 2 (1824 r.), *Rondo alla polacca* op. 6 (ok. 1827 r.), *Variations de concert sur une*

mazure favorite op. 12 (ok. 1830 r.), a także [skrzypcowe](#): *Fantaisie* op. 32 (ok. 1839 r.), *Grande fantaisie sur des motifs de l'opéra Les Flibustiers* (Wielka fantazja na motywach opery Flibustierzy) (ok. 1840 r.).

Ignacy Feliks Dobrzyński, Koncert fortepianowy As-dur op. 2

Do utworów niezwykłych na tle muzyki europejskiej epoki [romantyzmu](#) należą *Fantazje* na instrumenty dęte blaszane i orkiestrę: *Fantazja na [trąbce](#)* (*Fantaisie pour la trompette à piston avec orchestre*) op. 35 z około 1839 roku oraz *Introdukcja i wariacje na [puzon](#) i orkiestrę* op. 45 (ok. 1845 r.).

Jego utwory nosiły czasem niezwykle tytuły, często patriotyczne lub powiązane z tragicznymi losami Polski pod zaborami, zwykle formułowane po polsku albo po francusku: *Pożegnanie, polonez melancholiczny* na fortepian (1829 r.), *Marsz ulubiony ks. Józefa Poniatowskiego* na orkiestrę (1830 r.), *Marsz Gwardii Narodowej* na orkiestrę (1830 r.), *Kantata na cześć walecznych obrońców Ojczyzny* na 4 głosy solowe, chór mieszany i orkiestrę (1830 r.), *Marsz za Bug* na chór mieszany i fortepian lub [organy](#) (1831 r.), *Marche triomphale (Marsz tryumfalny)* na orkiestrę (1831 r.), *Les larmes (Łzy)* op. 41 na skrzypce lub wiolonczelę i fortepian (1843 r.), *Marche funèbre (Marsz żałobny)* op. 38 na orkiestrę (ok. 1840 r.), *Élégie (Elegia)* op. 43 na [wiolonczelę](#) i orkiestrę (ok. 1843 r.).

Są też w jego twórczości kompozycje o tak oryginalnych tytułach, jak *Śpiewka o ponczu (!)* na 2 głosy solowe, chór męski i fortepian (1849 r.), *Sen chrześcijanina* op. 57, fantazja religijna na 10 instrumentów (ok. 1850 r.) czy fortepianowe *Myśl ulotna* (przed 1852 r.) i *Mouvement et repos. Grande Étude (Ruch i odpoczynek, Wielka [Etiuda](#))* op. 60 (ok. 1847 r.).

Dobrzyński — jak było to przyjęte w XIX wieku i w epokach wcześniejszych (np. porównaj z twórczością [Jana Sebastiana Bacha](#)) — pisał też okolicznościowe [kantaty](#), takie jak na przykład *Kantata na imieniny hrabiego Henryka Łubieńskiego* na chór mieszany i orkiestrę (1834 r.) czy *Kantata na uroczystość obchodzoną w Resursie Kupieckiej* op. 34 na 3 soprany, chór żeński i orkiestrę (ok. 1839 r.).

Dobrzyński jest też autorem wielu utworów fortepianowych, do których należą liczne [polonezy](#), mazurki, [wariacje](#), jak np. *Fantaisie quasi Fugue sur un Masurek favori (Fantazja na kształt [fugi](#) na temat ulubionego mazurka)* op. 10 (ok. 1828 r.), *Fantaisie et Variations dans le style facile et brillant sur la Masure (Kujawianka) (Fantazja i wariacje w stylu łatwym i popisowym na temat mazura Kujawianka)* op. 14 (ok. 1830 r.). Do twórczości kameralnej Dobrzyńskiego należą przede wszystkim smyczkowe [kwartety](#) op. 7, 8 i 13 (lata 1828, 1829, 1830), dwa [kwintety](#) i sektet oraz *Romanza na [obój](#)*, kwintet smyczkowy i [kontrabas](#) (ok. 1842 r.).

Monbar czyli Flibustierowie — pierwsza i jedyna ukończona 3-aktowa [opera](#) Ignacego Feliksa Dobrzyńskiego powstawała w latach 1836–1838. Jej pierwsze sceniczne wykonanie odbyło się jednak dopiero w roku 1863 w Teatrze Wielkim w Warszawie. Tej ciekawej muzyki można posłuchać na nowo wydanej płycie.

dr Katarzyna Naliwajek-Mazurek

Ciekawostki

Żoną Dobrzyńskiego była Joanna Müller (1813-1879), śpiewaczka opery warszawskiej w latach 1832-1834 i 1840-1860. Jej nauczycielem śpiewu w Warszawskim Konserwatorium był kompozytor Carl Evasio Soliva (1791-1853), znany przede wszystkim ze swojej opery *La testa di bronzo (Głowa z brązu)* wykonanej w roku 1816 w Teatrze La Scala w Mediolanie, gdzie był dyrygentem. Dyrygował i uczył także w Polsce, dokąd przeniósł się w roku 1821, nie widząc możliwości rozwijania kariery kompozytorskiej we Włoszech wobec tryumfów oper [Gioacchina Rossiniego](#). W Warszawie poślubił jedną ze swych uczennic, Marię Kralewską. Znał i cenił Chopina i jego muzykę. Podczas jednego z popisów uczniów Solivy odbywających się w sali koncertowej Konserwatorium, Chopin poznał uczennicę klasy śpiewu, Konstancję Gładkowską, której później często akompaniował na fortepianie i w której zakochał się, jak się wydaje — bez wzajemności. Soliva dyrygował wykonaniem *Koncertu e-moll* Chopina 11 października 1830 r. podczas koncertu w Teatrze Narodowym. Sam Chopin wspominał, że dyrygent był zadowolony z koncertu: — Pełna sala. [...] Brawa huczne. Soliva kontent. [...] Wywoływano mnie — ani razu nie syknęto — pisał. Po powstaniu listopadowym Soliva przeniósł się do Petersburga, później zaś do Paryża, bywał w kręgu Chopina i George Sand.